

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

22 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Nadejda Toma,

Judecători – Anatolie Țurcan, Vladimir Timofti, Constantin Alerguș și Elena Cobzac,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Crăciun Veaceslav în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui

Negru Pavel xxxxx, născut la xxxxx, originar și domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 01.10.2013 - 16.12.2013;

Instanță de apel: 01.11.2017 - 17.01.2018;

Instanță de recurs: 15.03.2018 - 22.05.2018.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 16 decembrie 2013, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală*, Negru Pavel a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, la amendă în mărime de 150 unități convenționale, echivalentul a 3 000 lei, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Negru Pavel a fost învinuit că, la 02 iulie 2013, în jurul orei 19:00, deplasându-se pe traseul Rezeni-Cărbuna, la volanul automobilului de model „Mercedes E 220” cu n/î xxxxx, cu o viteză de aproximativ 70 km/h, având în calitate de pasageri pe cet. Țurcan Cristina, Pleșca Tatiana, Pleșca Ion și Capbătut Victoria, în apropiere de intrarea în s. Cărbuna r-nul Ialoveni, nu a ținut cont de prevederile art.45 alin.(1) lit. a) și b), alin.(2) al Regulamentului circulației rutiere și la intrarea într-o curbă, a pierdut controlul asupra volanului automobilului, tamponându-se într-o fântână situată pe marginea traseului.

Ca consecință a impactului produs pasagerei Pleșca Tatiana, conform raportului de expertiză medico-legală nr.1901/D din 21.08.2013, i-au fost cauzate leziuni corporale medii, iar pasagerei Țurcanu Cristina, la fel, i-au fost cauzate, conform raportului de expertiză medico-legală nr.1868/D din 21.08.2013, leziuni corporale medii.

3. *Avocatul Babără Angela în numele părții civile și partea civilă Cojuhari Vasile*, au contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia în latura civilă,

rejudicarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral acțiunea civilă.

În motivarea apelului au invocat că, deși judecata a avut loc conform procedurii simplificate, lui Cojuhari Vasile în calitate de parte civilă i-au fost încălcat flagrant drepturile, inclusiv cel al despăgubirii și a procesului echitabil.

Prin urmare, ultimul în calitate de parte civilă nici nu a fost citat în instanța de judecată pentru examinarea în fond a cauzei penale de învinuire a lui Negru Pavel în comiterea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(1) Cod penal, în urma căreia i-a fost cauzat un prejudiciu material în sumă de 4 500 euro, respectiv, nu a participat la proces, nu a depus mărturii în ceea ce privește latura civilă, iar, fiind limitat în drepturile sale procesuale prevăzute la art.62 Cod de procedură penală.

Au notat apelanții că, prin faptul că nu a fost citat și nu a participat la examinarea în fond a cauzei penale, Cojuhari Vasile nu a știut despre mersul urmăririi penale și nici despre mersul judecării cauzei penale de instanța de judecată, nu a cunoscut la ce fază de examinare este cauza și care este soluția pe marginea dosarului penal. Abia la 13 septembrie 2017, după mai multe încercări de a cunoaște soarta dosarului penal în care a fost recunoscut în calitate de parte civilă, a aflat despre sentința de condamnare a lui Negru Pavel.

Totodată, făcând cunoștință la 13 septembrie 2017 cu materialele dosarului penal, inclusiv cu sentința, a observat faptul că aceasta nu se referă la latura civilă, deși potrivit prevederilor legale trebuia să cuprindă și această latură.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 ianuarie 2018, a fost repus în termen apelul cu admiterea acestuia, casată total sentința din alte temeieri, inclusiv din oficiu potrivit art.409 alin.(2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Negru Pavel a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, la amendă în mărime de 150 unități convenționale, echivalentul a 3 000 lei, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

A fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de partea civilă Cojuhari Vasile, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

4.1. Pentru a se pronunța instanța de apel a constatat în fapt că, Negru Pavel la 02 iulie 2013, în jurul orei 19:00, deplasându-se pe traseul Rezeni-Cărbuna, la volanul automobilului de model „Mercedes E 220” cu n/î xxxxx, cu o viteză de aproximativ 70 km/h, având în calitate de pasageri pe cet. Țurcan Cristina, Pleșca Tatiana, Pleșca Ion și Capbătut Victoria, în apropiere de intrarea în s. Cărbuna r-nul Ialoveni, nu a ținut cont de prevederile art.45 alin.(1) lit. a) și b), alin.(2) al Regulamentului circulației rutiere și la intrarea într-o curbă, a pierdut controlul asupra volanului automobilului, tamponându-se într-o fântână situată pe marginea traseului.

În rezultatul impactului produs, pasagerei Pleșca Tatiana, conform raportului de expertiză medico-legală nr.1901/D din 21.08.2013, i-au fost cauzate leziuni corporale medii, iar pasagerei Țurcanu Cristina, la fel, i-au fost cauzate conform raportului de expertiză medico-legală nr.1868/D din 21.08.2013, leziuni corporale medii.

4.2. În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat

apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate din punctul de vedere a utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege, încadrând just acțiunile inculpatului Negru Pavel în baza art.264 alin.(1) Cod penal.

Totodată, instanța de apel a notat că, prima instanță nu a constatat starea de fapt pentru ce l-a condamnat pe Negru Pavel în baza art.264 alin.(1) Cod penal.

4.3. Referitor la argumentele invocate în latura civilă, instanța de apel a remarcat că, în cadrul examinării cauzei în prima instanță partea civilă, deși a fost recunoscut în această calitate la etapa de urmărire penală prin ordonanța din 18.07.2013 (f.d.39), a fost lipsită de dreptul la un proces echitabil nefiind înștiințată despre data examinării cauzei.

Cu trimitere la prevederile art.art.384 alin.(3), 385 alin.(1) pct.10), 387, 388 Cod de procedură penală, instanța de apel a ajuns la concluzia că, drepturile părții civile Cojuhari Vasile i-au fost îngădite și până să fie trimisă cauza penală în instanța de judecată, deoarece nu a fost citat și nu a luat cunoștință cu materialele cauzei penale ce țin de latura civilă la momentul terminării urmăririi penale.

Totodată, faptul că Cojuhari Vasile nu a solicitat de la prima instanță despăgubiri, nu duce la pierderea dreptului de a cere în fața instanței de apel a despăgubirilor cauzate prin infracțiune, or, este evident că acesta nu a fost înștiințat despre mersul cauzei penale de la urmărirea penală, pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, la dosar lipsind careva dovezi în acest sens.

Referitor la termenul de declarare a apelului, instanța a indicat că, la caz, sunt relevante condițiile ce țin de neparticiparea părții civile Cojuhari Vasile în instanța de judecată datorită faptului că nu a fost citat și nu a fost informat despre rezultatul examinării cauzei în prima instanță, iar condiția înaintării cererii de apel nu mai târziu de 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale, nu sunt aplicabile speței, or, cererea de apel nu este înaintată de către inculpat sau partea civilmente responsabilă.

Astfel, instanța de apel a considerat necesar a repune partea civilă Cojuhari Vasile în termenul pentru depunerea apelului, deoarece acesta nu a participat la examinarea cauzei în fond din cauza că nu a fost informat despre terminarea urmăririi penale, nu a fost citat în ședința de judecată și nici nu a fost informat despre rezultatul examinării cauzei în prima instanță.

Cât privește cerința părții civile Cojuhari Vasile despre despăgubirea de 4 500 euro pretinsă de la inculpatul Negru Pavel, ținând cont de faptul că pretențiile părții civile nu se dețin într-un document separat aparte, care trebuie să fie obiect al examinării a acțiunii civile, cu indicarea tuturor motivelor de fapt și de drept, precum și a probelor întru susținerea pretențiilor înaintate către inculpat, dar totodată faptul că Cojocari Vasile a înaintat pretenții privind despăgubirea pretinsă ca rezultat al infracțiunii comise de către inculpat, instanța de apel a concluzionat de a admite acțiunea civilă în principiu.

5. Avocatul Crăciun Veaceslav în numele inculpatului, în temeiul art.427 alin.(1) pct.7) Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia, solicitând casarea acesteia cu menținerea sentinței.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, în fapt, prin sentința primei instanțe

Negru Pavel a fost condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, aplicându-i pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale, ceea ce constituie 3 000 lei, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport. Amenda a fost achitată de două ori de către Negru Pavel, la 10 septembrie 2013, a achitat 3 000 lei în temeiul Ordonanței de încetare a urmăririi penale cu tragerea la răspundere contravențională, care ulterior a explicat că, totuși cauza va fi trimisă în instanța de judecată pentru examinare, respectiv la 16 decembrie 2013 în baza sentinței Judecătorei Iașoveni din aceeași dată a mai achitat o amendă în sumă de 3 000 lei, bonul de plată fiind anexat la materialele cauzei penale.

La data de 27 septembrie 2017, abia peste 3 ani 9 luni și 10 zile, partea civilă Cojuhari Vasile reprezentant de avocatul Babără Angela, a depus cerere de apel prin care a solicitat rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri cu admiterea integrală a acțiunii civile (în ceea ce privește latura civilă).

În opinia recurentului, instanța de apel fără a intra în esență a admis apelul, l-a repus în termen, fără să existe o cerință în cererea de apel, a casat total din alte temeuri, inclusiv din oficiu, potrivit art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, sentința și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care Negru Pavel a fost condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, la amendă în mărime de 150 unități convenționale, echivalentul a 3 000 lei, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, impunând achitarea amenzii deja a treia oară.

Totodată, instanța de apel incorect a reținut că a fost înaintată o acțiune civilă, aceasta de facto nefiind întocmită și anexată la materialele cauzei conform art.219 Cod de procedură penală și art.art.166, 167 Cod de procedură civilă.

Indică recurentul că, instanța de apel a avut un comportament părtinitor, deoarece în cadrul ședinței de judecată din 17 ianuarie 2018, a întrebat avocatul Babără Angela dacă solicită repunerea în termen a apelului, în acest sens persistând în acțiunile judecătorului raportor suspiciuni de integritate.

La fel, nu au fost prezentate probe ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului procedural în termen, pentru a argumenta repunerea în termen a apelului.

Mai mult, conform Titlului III și art.401 Cod de procedură penală, Cojuhari Vasile și reprezentantul acestuia nu sunt părți în ceea ce privește latura penală și respectiv nu erau în drept să înainteze cerere de apel în ceea ce privește latura penală.

Consideră recurentul că, instanța de apel incorect s-a pronunțat asupra laturii penale creând un pretext pentru partea civilă de adresare în instanța civilă cu cerința de încasare a prejudiciului și neachitarea taxei de stat. Respectiv, luându-se în considerare expirarea termenului de prescripție pentru depunerea acțiunii civile, completul de judecată a trecut cu vederea faptul achitării amenzii stabilite și stingerii antecedentelor penale.

Poziția adoptată de apărare a fost susținută în ședință de judecată și de către procuror care a solicitat respingerea apelului cu menținerea sentinței.

Prin decizia din 17 ianuarie 2018, instanța a depășit limitele judecării apelului, rejudecând și cerințe care nu au fost invocate de apelant, fapt ce contravine prevederilor art.409 Cod de procedură penală.

6. Asupra recursului declarat a prezentat referință avocatul Babără Angela în numele părții civile, care s-a expus pentru respingerea acestuia ca inadmisibil,

deoarece recurentul a invocat în recurs declarații eronate, care sunt în contradicție cu materialele dosarului.

6.1. Asupra recursului a prezentat referință și procurorul, care s-a expus pentru inadmisibilitatea acestuia ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursul declarat în baza materialelor dosarului și în raport cu motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Totodată, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv să o caseze total, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Astfel, deși recurentul invocă în recursul său temeiul de casare prevăzut de pct.7) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, acesta critică decizia instanței de apel și sub aspectul temeiului prevăzut de pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În acest context, Colegiul penal lărgit reține că, de către instanțele de fond, Negru Pavel a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, pe semnele calificative, încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății.

La fel, deși Cojuhari Vasile, în cadrul urmăririi penale a fost recunoscut în calitate de parte civilă pe cauza penală dată, la materialele cauzei se găsește cererea depusă de acesta prin care a solicitat eliberarea unor acte din cauza penală, pentru a-și apăra interesele în cauza civilă, fiind indicat totodată că Cojuhari Vasile a primit copia actelor solicitate (f.d.39, 52).

Totodată, declarând apelul peste un termen de mai mult de 3 ani și 9 luni, Cojuhari Vasile nu a adus nici un argument referitor la faptul că nu și-a realizat dreptul la depunerea unei acțiuni civile.

Potrivit art.325 alin.(1) Cod de procedură penală, prima instanță a examinat corect cauza în limitele învinuirii înaintate și doar în ce privește pricinuirea leziunilor corporale medii părților vătămate Pleșca Tatiana și Țurcanu Cristina.

Cât privește cauzarea unor daune materiale rezultate din deteriorarea mijlocului de transport, acest semn calificativ nu este prevăzut la art.264 alin.(1) Cod penal, fiind prevăzută răspunderea contravențională pentru astfel de acțiuni.

De asemenea, Colegiul penal reține că, instanța de apel prin decizia din 17 ianuarie 2018, dispunând repunerea în termen a apelului declarat de avocatul Babără Angela și Cojuhari Vasile și admiterea acestuia cu casarea totală a sentinței primei instanțe, inclusiv din oficiu potrivit art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, nu s-a expus asupra faptului dacă Cojuhari Vasile, face parte din categoria persoanelor care pot declara apel.

Or, potrivit art.401 alin.(1) Cod de procedură penală pot declara apel:

- 1) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;
- 2) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Sentințele de achitare sau de încetare a procesului penal pot fi atacate și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;
- 3) partea vătămată, în ce privește latura penală;
- 4) partea civilă și partea civilmente responsabilă, în ce privește latura civilă;
- 5) martorul, expertul, interpretul, traducătorul și apărătorul, în ce privește cheltuielile judiciare cuvenite acestora;
- 6) orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

Potrivit art.401 alin.(2) Cod de procedură penală, apelul poate fi declarat în numele persoanelor menționate în alin.(1) pct.2)-4) și de către apărător sau reprezentantul lor legal.

Într-o altă ordine de idei, Colegiul penal lărgit remarcă faptul că instanța de apel nu a verificat dacă a expirat termenul de prescripție prevăzut la art.60 Cod penal, nu a ținut cont de faptul că Negru Pavel a achitat amenda aplicată prin sentința devenită definitivă și irevocabilă (f.d.125). Din aceste considerente instanța de apel urma să aprecieze situația de fapt prin prisma drepturilor fundamentale ale omului și să decidă dacă pretinsele încălcări ale drepturilor lui Cojuhari Vasile ce țin de încasarea despăgubirilor, pot avea un caracter prioritar și ar permite încălcarea altor drepturi prevăzute de Constituția Republicii Moldova, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și legislația națională.

Astfel, instanța de recurs consideră pripită concluzia instanței de apel privind repunerea în termen a apelului și admiterea acestuia, fără a se expune mai întâi asupra faptului dacă Cojuhari Vasile cade sub incidența prevederilor art.401 Cod de procedură penală.

În atare situație, sânt lipsite de temei orice afirmații despre limitarea drepturilor lui Cojuhari Vasile, care de fapt, prin învinuire și rechizitoriu, este recunoscut în calitate de martor și conform art.401 alin.(1) pct.5) Cod de procedură penală, poate declara apel doar în ce privește cheltuielile judiciare cuvenite acestuia.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură

penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Crăciun Veaceslav în numele inculpatului, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 ianuarie 2018, în cauza penală în privința lui *Negru Pavel xxxxx* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 20 iunie 2018.

Președinte
Judecători

Nadejda Toma
Anatolie Țurcan
Vladimir Timofti
Constantin Alerguș
Elena Cobzac

OPINIE SEPARATĂ

(în conformitate cu prevederile art.340 alin.(3) Cod de procedură penală)
22 mai 2018 mun. Chișinău

Din actele cauzei rezultă că, prin sentința Judecătorei Ialoveni din 16 decembrie 2013, Negru Pavel a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(1) Cod penal și i-a fost stabilită pedeapsa - amendă în mărime de 150 unități convenționale ce constituie 3 000 lei, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 ianuarie 2018, a fost repus în termen și admis apelul declarat de Cojuhari Vasile și reprezentantul acestuia Babără Angela, inclusiv din oficiu potrivit art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care:

- Negru Pavel se recunoaște vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(1) Cod penal și i se aplică o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale ce constituie suma de 3 000 lei, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport;

- se explică inculpatului Negru Pavel dreptul de a achita în termen de 72 ore amenda penală la jumătate din cuantumul stabilit;

- se admite în principiu acțiunea civilă înaintată de partea civilă Cojuhari Vasile, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să hotărască instanța de judecată în cadrul unui proces civil.

Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 22 mai 2018 a fost admis recursul ordinar declarat de avocatul Crăciun Veaceslav în numele inculpatului, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art.339 alin. (7) Cod de procedură penală, am semnat decizia nominalizată, însă parțial nu sunt de-acord cu soluția adoptată de majoritatea membrilor Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, din considerentele ce urmează.

În sensul prevederilor din art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs ...dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Sânt întru-totul de acord cu opinia completului de recurs - că instanța de apel greșit a repus în termen și admis apelul, fără a verifica și a se expune asupra faptului dacă Cojuhari Vasile este persoană, care poate declara apel în sensul art.401 Cod de procedură penală.

Totuși țin de convingerea că această eroare judiciară poate fi corectată de către instanța de recurs, reieșind din conținutul dosarului penal.

La fel, prin casarea totală a decizie recurate și menținerea sentinței, ar fi fost corectate și alte erori admise de instanța de apel, cum ar fi: 1. lipsa unor expuneri

referitor la termenul de prescripție; 2. pedepsirea repetată a lui Negru Pavel, fără a ține cont de faptul că pedeapsa stabilită printr-o sentință devenită irevocabilă a fost deja executată.

Totodată, consider că, doar prin reluarea rejudecării cauzei penale în fond, poate fi admisă o eventuală încălcare a principiului *non bis in idem*, avându-se în vedere existența în cauză a unei sentințe irevocabile, pe care pedeapsa a fost executată, antecedentele sânt stinse și termenul de prescripție este expirat.

Sub acest aspect, consider că instanța de recurs corect a decis casarea totală a deciziei instanței de apel, însă praprit a adoptat soluția de a dispune rejudecarea cauzei.

Din aceste motive, am exprimat dezacordul cu majoritatea membrilor Colegiului penal lărgit și m-am pronunțat pentru soluția de admitere a recursului ordinar declarat, cu casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 ianuarie 2018 și menținerea sentinței atacate.

Judecător

Anatolie Țurcan